

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

ZESPÓŁ REALIZACJI

BADAŃ

INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17

<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24

00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/104/99

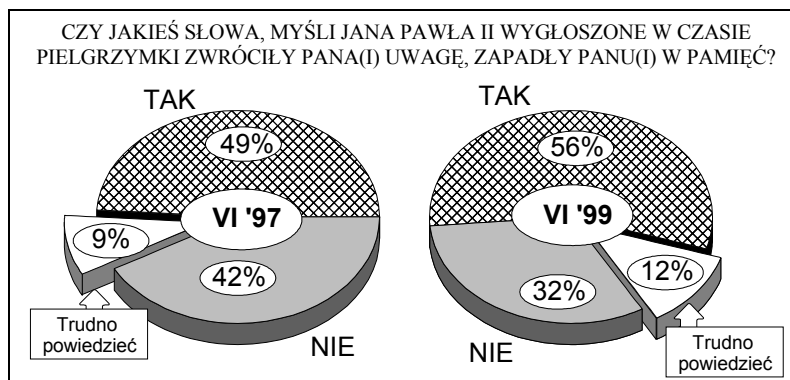
CZY UWAŻNIE SŁUCHALIŚMY PAPIEŻA?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W tym roku Polacy słuchali papieskiego przesłania bardziej uważnie niż w czasie poprzedniej pielgrzymki.

- W pamięci ankietowanych najbardziej utrwaliło się wezwanie do miłości między ludźmi i wzajemnego poszanowania wyrażone również słowami Papieża: „Nie ma solidarności bez miłości”. Zapamiętane zostały także inne wątki papieskiego nauczania:

Jakich spraw dotyczą zapamiętane przez Pana(ią) słowa i myśli Papieża?	N=617
Miłości między ludźmi i wzajemnego poszanowania	45%
Porozumienia, przebaczenia, pojednania, zjednoczenia Polaków, zbliżenia Kościołów i ludzi różnej wiary	15%
Solidarności z ubogimi, cierpiącymi, słabymi	14%
Wiary, religijności, świętości	14%
Miłości do Polski oraz do „małej ojczyzny”	10%
Umacniania rodziny	8%
Młodego pokolenia	8%
Parlamentarzystów, rządu, polityków	8%
Przeciwdziałania bezrobociu, wyzyskowi w pracy, pracoholizmowi	6%
Poszanowania praw człowieka	4%
Zachowania pokoju w kraju i na świecie	4%
Okolicznościowych wypowiedzi, cytatów z rozmów z wiernymi w czasie uroczystości	3%
Obrony życia dzieci nienarodzonych	2%
Wszystkich myśli, całego przesłania	2%
Nadziei na ponowne spotkanie	1%
Innych wypowiedzi	5%
Trudno powiedzieć	3%

Odpowiedzi respondentów, którym słowa Papieża zapadły w pamięć. Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić kilka spraw.

Podstawowe pytanie, które pojawia się każdorazowo przy okazji apostolskiej podróży Jana Pawła II do ojczyzny, dotyczy śladów, jakie pozostawia ona w świadomości Polaków i w życiu naszego kraju. Wydaje się oczywiste, że owoce pielgrzymki zależą głównie od tego, w jakim stopniu zapamiętujemy skierowane do nas nauczanie Ojca Świętego. Poziom przyswojenia papieskiego przesłania wiąże się z tym, czy i w jaki sposób uczestniczyliśmy w pielgrzymce, czy mieliśmy możliwość spotkania Papieża osobiście, czy tylko za pośrednictwem mediów. Zależy też od naszego stosunku do tego wydarzenia, czy uznajemy je za ważne w życiu ogółu Polaków, młodego pokolenia i - przede wszystkim - nas samych. Ostatni nasz sondaż¹ dotyczył tych wszystkich spraw, pozwolił także uchwycić wypowiedzi Polaków na temat treści, jakie zapamiętali z bogatego nauczania Jana Pawła II.

CO SIĘ ZMIENIŁO W KRAJU PO PIELGRZYMCE A.D. '97

Z naszych badań wynika², że w czasie poprzedniej pielgrzymki, przed dwoma laty, różne konkretne sprawy poruszane przez Ojca Świętego zostały zapamiętane przez połowę dorosłych Polaków. W świadomości społecznej najbardziej utrwaliły się w roku '97 te wątki papieskiego przesłania, które niosły w sobie zachętę do porozumienia i pojednania narodowego, zjednoczenia Polaków. Niemal równie silnie zapadły wówczas w pamięć słowa wygłoszone w obronie życia dzieci nienarodzonych oraz rodziny. Do najlepiej zapamiętanych

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (109) przeprowadzono w dniach 16-22 czerwca '99 na reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych Polaków (N=1099).

² Zob. komunikat CBOS „Polacy o pielgrzymce Jana Pawła II do ojczyzny”, lipiec '97.

należało także przesłanie Papieża dotyczące miłości, braterstwa oraz pomocy bliźnim, a także odnoszące się do pracy - jej poszanowania, przeciwdziałania wyzyskowi oraz bezrobociu. Równie silnie utrwaliły się w pamięci rodaków słowa odnoszące się do wiary i Kościoła.

Po dwóch latach, w przededniu tegorocznej pielgrzymki, poprosiliśmy badanych o ocenę zmian, jakie zaszły w naszym kraju w dziedzinach, których dotyczyło papieskie nauczanie skierowane do nas w czasie pielgrzymki w roku '97³.

Tabela 1

Dziedziny życia	Wskaźnik zmian, jakie zaszły, zdaniem respondentów, w różnych dziedzinach życia w ciągu ostatnich dwóch lat*
	w procentach
Obrona życia dzieci nienarodzonych	+ 34
Budowanie jedności chrześcijan	+ 23
Budowanie duchowej jedności Europy	+ 22
Pielęgnowanie pamięci historycznej	+ 20
Umacnianie solidarności z cierpiącymi	+ 20
Umacnianie solidarności z ubogimi	+ 18
Umacnianie wartości rodziny	+ 18
Umiejętne korzystanie z wolności	+ 13
Zachowanie wierności Kościołowi	+ 13
Angażowanie się w życie polityczne kraju	+ 2
Troska o rozwój nauki i kultury	+ 1
Dbłość o wychowanie i wykształcenie młodego pokolenia	- 1
Łagodzenie podziałów społecznych	- 9
Przeciwdziałanie wyzyskowi w pracy	- 30

*Różnica między odsetkiem opinii o zmianach na lepsze a odsetkiem opinii o zmianach na gorsze. Znak (+) oznacza przewagę opinii, że zmieniło się na lepsze, znak (-) przewagę opinii, że nastąpiły zmiany na gorsze.

W odczuciu ankietowanych pielgrzymka z roku '97 zaowocowała przede wszystkim pozytywnymi zmianami w dziedzinie obrony życia dzieci nienarodzonych. Postęp dostrzegany jest również w sferze budowania duchowej jedności chrześcijan w Polsce, a także w działaniach na rzecz duchowej jedności wspólnoty europejskiej. Równie pozytywnie oceniane są starania podejmowane w dziedzinie pielęgnowania pamięci historycznej Polaków.

³ Zob. komunikat CBOS „W oczekiwaniu na przyjazd Papieża do ojczyzny”, maj '99.

W odczuciu ankietowanych, w okresie, jaki upłynął od ostatniej pielgrzymki, umocniła się także solidarność ludzi z cierpiącymi i ubogimi oraz wzrosła świadomość wartości rodziny. Nieco bardziej sceptycznie oceniane są zmiany postaw społeczeństwa w sferach umiejętnego korzystania z wolności oraz wierności Kościołowi. Wyraźnie niejednoznaczne oceny uzyskują natomiast zmiany w dziedzinie uczestnictwa obywateli w życiu politycznym kraju, starania o rozwój nauki i kultury oraz o wychowanie i wykształcenie młodego pokolenia (odsetek dostrzegających zmiany na lepsze jest mniej więcej taki sam jak tych, którzy są zdania, że w tych dziedzinach się pogorszyło).

Przewagę zmian na gorsze dostrzegają Polacy w dwóch sferach życia społecznego objętych papieskim nauczaniem. Negatywnie oceniana jest skuteczność działań na rzecz łagodzenia podziałów społecznych istniejących w naszym społeczeństwie, jednak najbardziej krytycznie postrzegają ankietowani sferę przeciwdziałania wyzyskowi w pracy - w tej dziedzinie widzą zdecydowaną przewagę zmian na gorsze. Można uznać, że - w poczuciu respondentów - w obu tych sprawach przesłanie Jana Pawła II sprzed dwóch lat pozostało bez echa.

PIELGRZYMKA A.D. '99

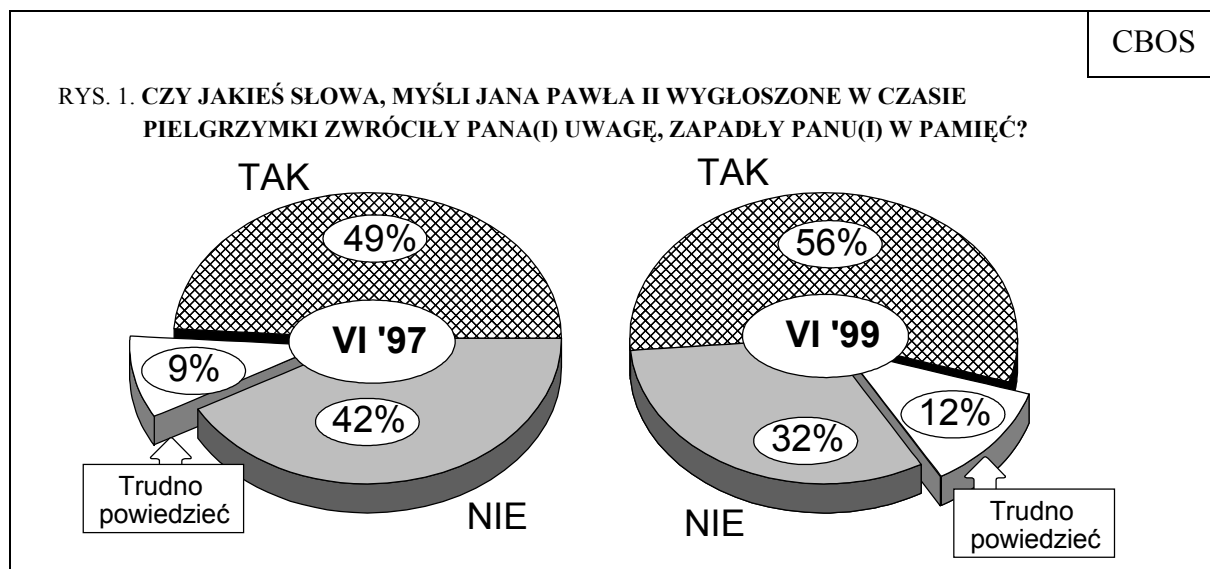
Oczekiwania

W tym roku, podobnie jak dwa lata temu, prawie dwie piąte Polaków wiązało z przyjazdem Ojca Świętego do kraju szczególne oczekiwania i nadzieje. Dotyczyły one przede wszystkim odrodzenia moralnego, poruszenia sumień, umocnienia nadziei, podniesienia na duchu oraz dostarczenia wskazań, jak żyć. Towarzyszyła im nadzieja na poprawę stosunków między ludźmi, w tym na ograniczenie przestępczości. Silnym pragnieniem było także to, by pielgrzymka Papieża wpłynęła na porozumienie i zjednoczenie Polaków oraz umocnienie wiary i wzrost religijności. W porównaniu z rokiem '97 nasiliły się społeczne oczekiwania, że rezultatem pielgrzymki będzie poprawa kondycji ekonomicznej kraju, sytuacji miast leżących na trasie przejazdu Ojca Świętego oraz warunków życia ludzi. Więcej osób wyrażało też nadzieję, że Papież wpłynie na rządzących i na zmianę ich stosunku do

obywateli - szczególnie tych najslabszych społecznie i ekonomicznie⁴. Dzisiaj możemy uznać, że słowa Jana Pawła II wygłoszone w czasie pielgrzymki celnie utrafiły w oczekiwania i nadzieje rodaków.

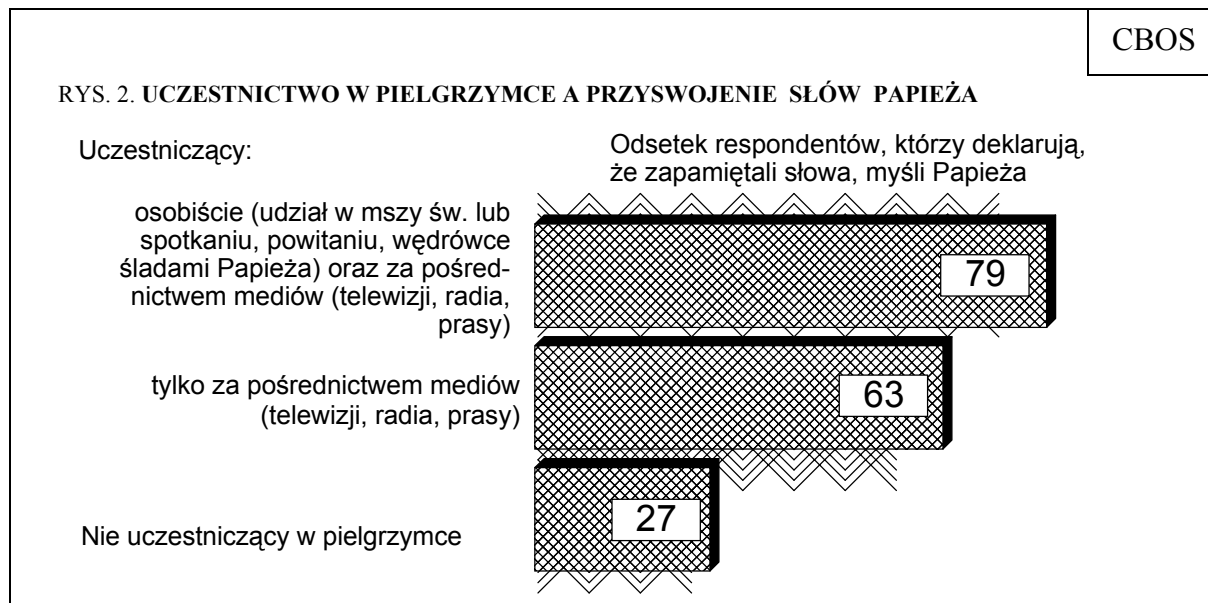
Zapamiętane słowa i myśli Papieża

W tym roku Polacy bardziej uważnie niż przed dwoma laty słuchali wypowiedzi Papieża. Stwierdzenie to opieramy nie tylko na deklaracjach ankietowanych, gdyż dalsze analizy wykazały, że prawie wszyscy, którzy twierdzili, że pamiętają jakiś fragment papieskiego przesłania, potrafili go zacytować.

Fragmety homilii i przemówień Papieża pozostawiły tym większy ślad w pamięci ankietowanych, im bardziej byli oni zaangażowani w pielgrzymkę ($V_{Cramera} = 0,28$). O poziomie zaangażowania świadczy m.in. rodzaj uczestnictwa w niej - czy było ono osobiste a zarazem za pośrednictwem mediów, czy też jedynie przez systematyczne śledzenie przekazów medialnych (telewizji, radia lub prasy). Zrozumiałe, że słowa Ojca Świętego najrzadziej zapamiętali ludzie, którzy ani osobiście, ani za pośrednictwem mediów nie uczestniczyli w pielgrzymce.

⁴ Zob. komunikat CBOS „W oczekiwaniu na przyjazd Papieża do ojczyzny”, cyt. wyd.

Religijność silnie wiąże się z aktywnym uczestnictwem w papieskiej pielgrzymce, a także ze słuchaniem i zapamiętywaniem słów Ojca Świętego. Im częściej ankietowani uczestniczą w praktykach religijnych, tym bardziej aktywny był ich udział w pielgrzymce i tym częściej nauczanie Papieża zapadło im w pamięć. Sprzyja temu również prawicowa orientacja polityczna ankietowanych, chociaż i w lewicowym środowisku ponad połowa zapamiętała słowa Papieża. Stopień utrwalenia tych treści zależy też jednak od poziomu wykształcenia - spośród legitymujących się wyższym wykształceniem prawie trzy czwarte potrafiło przytoczyć wypowiedzi Papieża, wśród mających średnie wykształcenie - trzy piąte, natomiast w grupie osób z wykształceniem zawodowym i podstawowym - nieco ponad połowa. Spośród grup zawodowych słowa Papieża najrzadziej zapamiętali robotnicy niewykwalifikowani (39%), ponadto ludzie najmłodszy, w wieku 18-24 lat (36%) oraz bezrobotni (35%). Na równie niskim poziomie utrzymują się deklaracje osób, które na ogół nie uczestniczą w praktykach religijnych, ale i wśród nich jedna trzecia (34%) potrafiła odtworzyć z pamięci papieskie słowa.

Ankietowani, którzy zapamiętali pewne wątki nauczania Papieża, odpowiedzieli na pytanie otwarte, wymieniając kwestie i problemy, których one dotyczą. W pamięci Polaków zdecydowanie najbardziej utrwaliło się przesłanie, które wzywa do miłości między ludźmi

i wzajemnego poszanowania, lapidarnie wyrażające się też w papieskim sformułowaniu: „Nie ma solidarności bez miłości” (45%). Zapamiętane zostały również słowa, które niosą w sobie zachętę do porozumienia i pojednania narodowego, zjednoczenia Polaków, w tym także do zbliżenia Kościołów i ludzi różnej wiary (15%). Niemal równie silnie zapadło w pamięć wezwanie Papieża do solidarności z ubogimi, cierpiącymi, słabymi (14%). W świadomości ankietowanych utrwalił się też podstawowy wątek nauczania dotyczący wiary, religijności, powołania każdego do świętości oraz prawdy stanowiącej motto pielgrzymki, a głoszącej, że „Bóg jest miłością” (14%). Ankietowani przytaczali również wypowiedzi Papieża wyrażające patriotyzm - miłość do Polski i do „małej ojczyzny”, jaką jest miejscowość, gdzie się urodziliśmy, spędziliśmy dzieciństwo i młodość (10%). Zapamiętane zostały również słowa, które Ojciec Święty poświęcił umacnianiu rodziny (8%). Mniej więcej tyle samo ankietowanych przytaczało konkretne słowa, które Papież kierował do młodzieży, wyrażające przede wszystkim miłość i zaufanie do niej, a także wiarę, że młode pokolenie wytrwa w wierze i świętości oraz przejmie odpowiedzialność za Polskę (8%). Równie często (8%) ankietowani przytaczali wątki papieskiego przesłania skierowanego do parlamentarzystów, rządu i polityków, akcentujące głównie ich powinności - dbania o dobro człowieka, szczególnie tego najslabszego społecznie i ekonomicznie, stania na straży demokracji i praworządności. Obok wypowiedzi odnoszących się bezpośrednio do ludzi sprawujących władzę pojawiały się także słowa o podobnym wydźwięku, odzwierciedlające wezwania Papieża, by przeciwdziałać bezrobociu, wyzyskowi w pracy, ale także pracoholizmowi (6%), oraz ogólniejsze sformułowania dotyczące poszanowania praw człowieka (4%). Badani nie zapomnieli też o tak ważnym problemie, jakim jest pokój w kraju i na świecie (4%). Niektórzy z nich przytaczali również okolicznościowe wypowiedzi Ojca Świętego będące cytatami z dialogów, jakie prowadził z tłumem wiernych. Stosunkowo najmniej osób zapamiętało słowa odnoszące się do obrony życia dzieci nienarodzonych (2%).

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRYM SŁOWA, MYŚLI PAPIEŻA ZAPADŁY W PAMIĘĆ

		CBOS
Jakich spraw dotyczą zapamiętane przez Pana(ia) słowa i myśli Papieża?		N= 617
<p>Miłości między ludźmi i wzajemnego poszanowania - „miłość powinna łączyć ludzi, miłość jest podstawą życia społecznego, nawoływanie do miłości, ale nie pozornej, stosunki międzyludzkie powinny być oparte na miłości, miłość w narodzie, wzajemna miłość między Polakami, braterska miłość, rodzinna miłość - rodziców do dzieci i dzieci do rodziców, pamiętajcie, abyście się miłowali, budujcie cywilizację miłości, żeby ludzie szanowali się wzajemnie, żeby jednakowo szanować każdego człowieka, szacunek człowieka do człowieka, wzajemne poszanowanie, nie ma solidarności bez miłości”</p>	45%	
<p>Porozumienia, przebaczenia, pojednania, zjednoczenia Polaków, zbliżenia Kościołów i ludzi różnej wiary - „Papież nawoływał do wybaczenia sobie wzajemnie, wybaczać trzeba, ale i pamiętać, dążyć do pojednania, zgody w społeczeństwie, wzywał do jedności, żeby naród się jednoczył duchowo, nie dzielić się, ale łączyć w budowie nowego ładu w kraju, naród powinien się łączyć ponad podziałami, zachęcał do zgody narodowej, pojednanie wszystkich Polaków niezależnie od poglądów politycznych, pojednanie polityków, żeby wszystkie partie się pogodziły i współpracowały, by politycy razem rządili nie dzieląc się na lewicę i prawicę, żeby widzieć dobro w drugim człowieku, nie patrzeć na opcję polityczną, żeby zlikwidować bariery polityczne w imię miłości bliźniego i dobra wspólnego, porozumienie i zgoda między Kościołami, pojednanie Kościołów, o pojednanie wiar - różnych wyznań - wiara powinna jednoczyć, a nie dzielić, poszanowanie praw ludzi różnych wyznań, ekumenizm”</p>	15%	
<p>Solidarności z ubogimi, cierpiącymi, słabymi - „żeby pomagać ludziom słabszym, biedniejszym, bezdomnym, niepełnosprawnym, Papież zwracał się do nich z błogosławieństwem, troska o ludzi chorych, ubogich, żeby nikomu w naszej ojczyźnie nie brakowało chleba na stole i dachu nad głową, żeby ludzie otworzyli się na biedę innych, walka z ubóstwem, przeciwdziałanie biedzie, stanął w obronie ludzi pokrzywdzonych, biednych, ludzie mają sobie pomagać, kto ma więcej, ma się podzielić z ubogimi, solidarni powinniśmy być na co dzień i pomagać biednym”</p>	14%	
<p>Wiary, religijności, świętości - „Papież nawoływał do modlitwy, do budowania domu na skale, bardzo potrzebuję waszej modlitwy, potrzebuje jej Kościół i cały świat, niech polska rodzina dochowa wiary Chrystusowi, żeby się ludzie modlili o pokój, powierzenie Polski w opiekę Matce Boskiej, przywrócenie, umocnienie wiary w Boga, żeby wiarę wprowadzać w życie, w naszą codzienność, wykorzystanie wiary w polityce, wezwanie do świętości, nie lękajcie się być świętymi, uczyńcie kończący się wiek i nowe tysiąclecie erą ludzi świętych, Bóg jest miłością”</p>	14%	
<p>Miłości do Polski oraz do „małej ojczyzny” - „Ojczyzno moja, ziemio umiłowana, bądź błogosławiona, błogosławieństwo dla Polaków i naszej ziemi, niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi - tej ziemi, miłości do kraju i ludzi, troska Papieża o dobro Polski i rodaków, żeby Polska godnie wstąpiła w trzecie tysiąclecie, co dotyczy ojczyzny - naszej matki, sprawa upamiętnienia męczeństwa narodu, wgłębia się w naszą historię, poszanowanie ojczyzny, umiłowanie ojczyzny, troska o nią, tęsknota za ojczyzną, przyjechałem do swojej ziemi, moja ziemia, mój chleb, wszędzie dobrze, jednak najlepiej w domu, powierzenie Polski w opiekę Matce Boskiej, wypowiedzi na temat rodzinnego miasta, dzieciństwa i młodości w Wadowicach, wspomnienia z Wadowic - ludzie, teatr, cukiernia, kremówki, łezki nie umiał powstrzymać”</p>	10%	

<p>Umacniania rodziny - „niech polska rodzina dochowa wiary Chrystusowi, o miłości rodzinnej, małżeńskiej, sprawy wierności małżeńskiej, małżeństwo jest drogą świętości nawet wtedy, gdy staje się drogą krzyżową, żeby rodzina się szanowała i kochała, wezwanie, by dzieci kochały i szanowały swoich rodziców, apel do rodzin o miłość wzajemną, podziękowanie za trud włożony w wychowanie młodzieży, słowa dotyczące poszanowania rodziny, żeby bardziej zajęto się rodziną, żeby rodzina była rodziną - bo to ważne dla państwa, umacniać rodzinę - podstawę dobrego społeczeństwa</p>	<p>8%</p>
<p>Młodego pokolenia - „wiara w młode pokolenie, nie klaszczcie, tylko słuchajcie, apel do młodzieży o pozostanie w czystości, o szacunek do rodziców, młodzież ma obowiązek przejmowania odpowiedzialności za państwo i religię w Polsce, zachęcanie młodzieży do brania odpowiedzialności za siebie, sprawy dotyczące młodzieży, jej przyszłego życia i pojednania się z Bogiem, młodzież jest nadzieją, od niej zależy przyszłość narodu, żeby dano młodzieży możliwość budowania fundamentów swego życia na Chrystusie, żeby młodzi kształcili się, żeby byli odważni w dążeniu do własnych celów, przesłanie do młodzieży, jak przejść przez życie, nie lękajcie się być świętymi, papież was kocha, młodzi zawsze mogą zwrócić się do Chrystusa”</p>	<p>8%</p>
<p>Parlamentarzystów, rządu, polityków - „do polityków: nie zatwardzajmy serc, gdy słyszymy głos biednych, apel do rządu o zainteresowanie się niższą grupą społeczną, o wieczki trzeba wypasać, a nie tylko doić, polityka nie może polegać na szukaniu własnych korzyści, w Sejmie - o ubogich, widzieć biednego człowieka - to słowa do rządu, o dobrym rozumieniu demokracji, o cenie wolności, której nie zdobywa się na zawsze, przemówienie w parlamencie - powinniście służyć narodowi, o sprawiedliwy podział pomiędzy bogatymi i biednymi, o poszanowanie człowieka przez człowieka, rząd i parlament ma dbać o dobro każdego człowieka, politycy powinni służyć ludziom, a nie bogacić się za wszelką cenę, żeby bardziej dbali o dobro Polski, żeby władze były dla narodu, a nie dla siebie, wypowiedzi w Sejmie o pojednaniu, poparcie dla przemian zachodzących w kraju</p>	<p>8%</p>
<p>Przeciwdziałania bezrobociu, wyzyskowi w pracy, pracoholizmowi - „upominał się o bezrobotnych, modlił się o zmniejszenie bezrobocia, w Polsce, nie powinno zabraknąć pracy, domagał się prawa do pracy dla wszystkich, nie zawsze należy się kierować rachunkiem ekonomicznym, gdy chodzi o zwolnienia z pracy, żeby pracodawcy nie wykorzystywali ludzi, pracodawcy powinni uczciwie płacić pracownikom za wykonaną pracę, żeby nie było krwiożerczego kapitalizmu, sprawiedliwość, szacunek dla pracujących, stosunków: pracodawca-pracownik, pracownik-praca, człowiek nie jest maszyną, nie powinien oddawać się tylko pracy, człowiek nie powinien zajmować się tylko pracą, ale także zwrócić uwagę na rodzinę, nie bądźcie pracoholikami”</p>	<p>6%</p>
<p>Poszanowania praw człowieka - „godność człowieka, poszanowanie jego praw, równość, sprawiedliwość, przemiany są dla ludzi, nie można dążyć za wszelką cenę do rozwoju gospodarczego kosztem człowieka, nie przeprowadzać reform kosztem biednych, żeby nie kosztem ludzkim rozwijać kraj, dobro człowieka podczas reformy, pamiętać przy naszej gospodarce o prawach człowieka, słowa dotyczące spraw bezpieczeństwa socjalnego zwykłych ludzi”</p>	<p>4%</p>
<p>Zachowania pokoju w kraju i na świecie - „nawoływanie do pokoju w Polsce i na całym świecie, modli się o pokój, dbanie o pokój na ziemi, aby na świecie zapanował pokój, żeby się ludzie modlili o pokój, aby nie było wojen i panował pokój na świecie”</p>	<p>4%</p>
<p>Okolicznościowych wypowiedzi, cytatów z rozmów z wiernymi w czasie uroczystości - „czas ucieka, wieczność czeka, papież by z takim papieżem nie wytrzymał, ale nam się wydarzyło, nie myślałem, że w takim umundurowaniu, zostanę z wami do jutra”</p>	<p>3%</p>

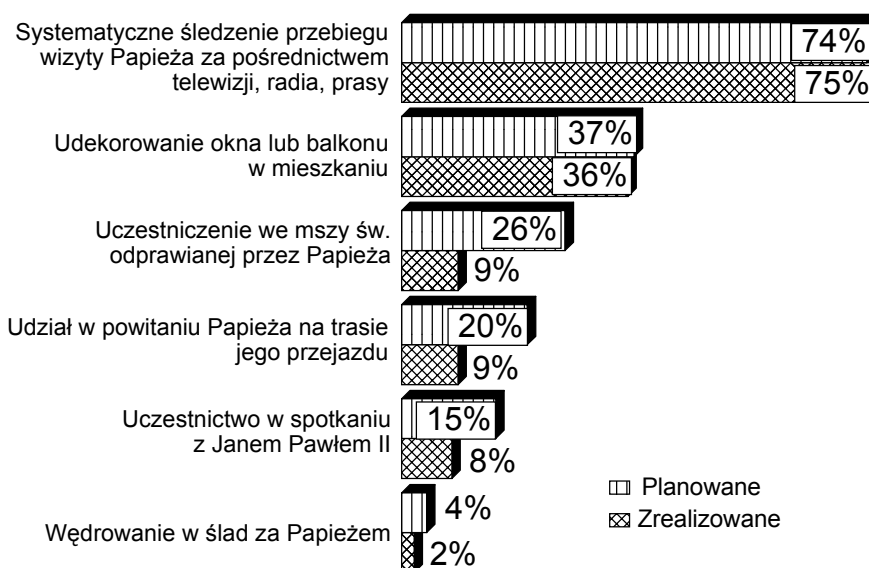
Obrony życia dzieci nienarodzonych - „prawo dzieci poczętych do urodzenia, każdy człowiek poczęty w łonie matki ma prawo do życia, dziecko poczęte to już osoba, żadnych ustępstw ze strony Kościoła w sprawach aborcji”	2%
Wszystkich myśli, całego przesłania - „całe posłanie Papieża jest bardzo ważne, wszystkie osiem błogosławieństw, każde jego słowo mam w pamięci”	2%
Nadziei na ponowne spotkanie - „jeśli Opatrzność pomoże, to jeszcze wróci do Polski, nie żegnam, tylko do zobaczenia”	1%
Inne wypowiedzi, też ogólniki - „spraw ludzkich, pożegnanie na lotnisku, wspomnienie wizyty sprzed 20 lat, że nauka otwiera horyzonty, o ekologii, poszanowaniu środowiska naturalnego”	5%
Trudno powiedzieć	3%
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić dowolną liczbę zapamiętanych myśli Papieża.	

Uczestnictwo w pielgrzymce

W ciągu trzynastu dni swojej pielgrzymki Jan Paweł II odwiedził wyjątkowo dużo miejsc w Polsce, odprawił liczne msze święte, przewodniczył spotkaniom modlitewnym, wygłosił homilie i przemówienia. Dostarczył rodakom wielu okazji zarówno do osobistego uczestnictwa w uroczystościach, jak i do śledzenia ich za pośrednictwem mediów.

Okazuje się jednak, że swoje plany mogła zrealizować tylko część z Polaków, którzy w maju przewidywali osobisty udział w pielgrzymce - tzn. deklarowali chęć uczestniczenia w mszy św. celebrowanej przez Papieża lub w spotkaniu z nim albo zamierzali powitać go na trasie przejazdu czy też wędrować w ślad za nim po Polsce. W pełni urzeczywistniły się jedynie te plany, których realizacja zależała przede wszystkim od samych ludzi, tzn. związane z uczestnictwem w pielgrzymce tylko za pośrednictwem mediów oraz w sposób symboliczny - przez udekorowanie okien i balkonów w mieszkaniach. Osobiste uczestnictwo, szczególnie w mszach św. i spotkaniach, wymagało bowiem posiadania wejściówek, których liczba była ograniczona. Wiązało się także z koniecznością wzięcia urlopu, a w wielu przypadkach poniesienia trudów i - co równie ważne - kosztów podróży.

RYS. 3. PLANOWANY I ZREALIZOWANY UDZIAŁ POLAKÓW W PAPIESKIEJ PIELGRZYMCIE A.D. '99

Plany określono na podstawie badania przeprowadzonego w maju '99, ich realizację - na podstawie badania czerwcowego.

Udział Polaków w tegorocznej pielgrzymce okazuje się bardzo zbliżony do tego sprzed dwóch lat⁵, z tym że w tym roku znacznie więcej ankietowanych zaznaczyło symbolicznie swoją więź z Papieżem dekorując na jego powitanie okna i balkony swoich domów.

Tabela 2

Pielgrzymka Jana Pawła II do ojczyzny zmierza ku końcowi/ właśnie się zakończyła. Czy ...	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań	
	VI '97	VI '99
- systematycznie śledził(a) Pan(i) przebieg wizyty Papieża za pośrednictwem telewizji, radia, prasy	71	75
- udekorował(a) Pan(i) okna lub balkon w mieszkaniu	25	36
- uczestniczył(a) Pan(i) we mszy św. odprawianej przez Papieża	11	9
- wziął(ęła) Pan(i) udział w powitaniu Papieża na trasie przejazdu	7	9
- uczestniczył(a) Pan(i) w spotkaniu z Janem Pawłem II	5	8
- wędrował(a) Pan(i) w ślad za Papieżem	2	2

⁵ Należy jednak podkreślić, że przeprowadzanie sondażu rozpoczęliśmy jeszcze w czasie trwania pielgrzymki i chociaż były to tylko dwa ostatnie jej dni, mogło to odbić się negatywnie na deklaracjach dotyczących uczestnictwa w pielgrzymce w południowych regionach Polski. Ponadto należy pamiętać, że w Krakowie Ojciec Święty z powodu choroby nie uczestniczył osobiście w mszy św., ankietowani mogli więc uznać, że nie brali udziału w mszy celebrowanej przez Papieża.

Pełny obraz tego, jak polskie społeczeństwo przyjęło Papieża, otrzymamy uwzględniając jednocześnie trzy wymiary uczestnictwa Polaków w pielgrzymce: udział **osobisty** w mszy św., spotkaniu lub powitaniu czy wędrowce w ślad za Papieżem, udział **za pośrednictwem mediów** - przez systematyczne śledzenie pielgrzymki w telewizji, radiu lub prasie oraz **symboliczny** - przez udekorowanie okien lub balkonów.

Tabela 3

Uczestnictwo w pielgrzymce	Planowane*	Zrealizowane*
	w procentach	
Osobiste	31	13
pełne - osobiste oraz symboliczne i za pośrednictwem mediów	16	6
– osobiste oraz za pośrednictwem mediów	11	6
– osobiste oraz symboliczne	1	1
– wyłącznie osobiste	3	0
Nieosobiste	47	67
– za pośrednictwem mediów oraz symboliczne	20	25
– wyłącznie za pośrednictwem mediów	26	38
– wyłącznie symboliczne	1	4
Żadne	22	20
*Plany określono na podstawie badania przeprowadzonego w maju '99, ich realizację - na podstawie badania czerwcowego.		

Okazuje się, że zamierzenia ankietowanych były znacznie bardziej ambitne niż ich realizacja - po prostu Polacy częściej, niż pozwoliła na to rzeczywistość, liczyli na osobiste spotkanie z Ojcem Świętym. Choć plany takie miała prawie jedna trzecia rodaków (31%), udało się je zrealizować tylko jednej ósmej (13%). Stosunkowo największa grupa ankietowanych (38%), musiała zadowolić się wyłącznie medialnym przekazem, a jedna czwarta pilnie śledziła przebieg wizyty dając jednocześnie symboliczny wyraz swojej solidarności z Papieżem dekorując balkony i okna. Trzecia co do wielkości grupa to ci, którzy w ogóle nie uczestniczyli w tych wydarzeniach. Co piąty dorosły Polak nie planował żadnego udziału w pielgrzymce i tyle samo osób rzeczywiście w niej nie uczestniczyło ani osobiście, ani za pośrednictwem mediów. Należy podkreślić, że dwa lata temu osób takich było jednak więcej, stanowili oni jedną czwartą społeczeństwa.

W porównaniu z rokiem '97 obecnie odsetek ludzi zupełnie niezaangażowanych w pielgrzymkę papieską najbardziej zmalał w środowisku osób legitymujących się wyższym wykształceniem (z 39% do 18%), w tym wśród kadry kierowniczej i inteligencji (z 37% do 18%), a także wśród ogółu najmłodszych respondentów (z 43% do 27%), w tym w grupie uczniów i studentów (z 45% do 28%). W środowiskach tych odnotowujemy jednocześnie znaczny wzrost odsetka osób systematycznie śledzących przebieg papieskiej pielgrzymki w mediach, a także tych, które dekorowały swoje okna i balkony. Syptomatyczne, że wśród badanych o najwyższym statusie społecznym, tzn. mających wyższe wykształcenie, wyraźnie wzrosła również liczba tych, którzy wzięli osobisty udział w pielgrzymce (z 13% do 25%). Odwrotną tendencję, tzn. spadek zainteresowania wizytą i udziału w niej, obserwujemy natomiast wśród pracujących na własny rachunek poza rolnictwem.

Ankietowanym, którzy osobiście uczestniczyli w uroczystościach pielgrzymkowych, zadaliśmy pytanie otwarte o motywy ich decyzji dotyczącej udziału w tym doniosłym wydarzeniu.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW, KTÓRZY OSOBIŚCIE UCZESTNICZYLI W PIELGRZYMCE

	CBOS
Dlaczego zdecydował(a) się Pan(i) osobiście uczestniczyć w pielgrzymce papieskiej?	N= 141
Ze względu na Osobę Papieża - jako dowód szacunku, uznania jego autorytetu, hołdu i miłości - „mam wielki szacunek do tego człowieka, chciałem wyrazić podziw dla niego, oddać mu hołd, to jest wielki autorytet wnoszący świętość do naszych stron, wspaniały człowiek, najmądrzejszy na świecie, największy autorytet na świecie, doceniam jego autorytet moralny i wpływ na ludzi, cenię go jako wielkiego Polaka, to jest już postać historyczna, jest to najbliższa sercu Osoba, kocham Go”	35%
Z potrzeby serca, ducha, religijnej, modlitewnej, umocnienia i odnowienia wiary - „z wewnętrznej potrzeby, duchowej, z powodu głębokiej wiary, z pobudek religijnych, przeżycie duchowe, religijne, chciałem przeżyć coś głębszego, uczestniczyć duchowo, modlić się wspólnie, czułem potrzebę kontaktu osobistego z Ojcem Świętym, dla wzmocnienia wiary, chciałem wysłuchać nauki Ojca i żyć zgodnie z nią, chciałem wysłuchać i przyjąć do siebie słowa i wypowiedzi Papieża, żeby uzyskać od niego (z jego słów) wsparcie psychiczne, duchowe, niesie wiele miłości, nadziei na lepsze jutro, miałem nadzieję na wzmocnienie moralne, chciałem odnowić się, wzmocnić duchowo, bo Papież podnosi na duchu cały naród - naszą Polskę”	34%

Chęć zobaczenia Papieża, bycia blisko, uczestniczenia w ważnym wydarzeniu - „chciałam Go ujrzeć i usłyszeć, po prostu być z Nim razem, zobaczyć Go, wspólnie z Nim spędzić te kilka chwil, chciałem widzieć Papieża na żywo, zobaczyć Go choć raz osobiście, z bliska, to, co jest na żywo, to nie w telewizji, chęć powitania i osobistego spotkania, chciałem chociaż raz zobaczyć Papieża na własne oczy, bo to wielkie wydarzenie, wydarzenie historyczne”	24%
Obowiązek katolika - „wiera mnie do tego zobowiązuje, jestem katolikiem i jest to mój obowiązek, uważam to za mój katolicki obowiązek, jestem człowiekiem wierzącym, więc było to dla mnie oczywiste, że muszę się spotkać z Papieżem, wiara i obowiązek katolika i obywatela, uważam to za obowiązek każdego katolika, bo powinnam”	15%
Niepowtarzalna okazja - „był w moim mieście, przejeżdżał niedaleko, nie wybaczyłabym sobie nigdy w życiu, że Papież był tak blisko mojego miejsca zamieszkania, a ja bym tam nie była, bo może nie będzie już takiej drugiej okazji, aby spotkać Papieża w Polsce, a zwłaszcza tutaj blisko, nie wiadomo, czy jeszcze kiedykolwiek przyjedzie, bo może się nie powtórzyć taka okazja, aby widzieć Papieża bezpośrednio”	7%
Służba przy pielgrzymce - chciałem pomóc w organizacji przez udział w kościelnej służbie porządkowej, byłem ochroniarzem przy sektorze, byłem zatrudniony do ochrony papieskiej, miałem swoje zadanie - grałem w orkiestrze, śpiewałam w chórze	5%
Inne	2%
Trudno powiedzieć	6%
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić dowolną liczbę powodów.	

Ze spontanicznych wypowiedzi ankietowanych wynika, że osobisty udział w pielgrzymce traktowali przede wszystkim jako dowód szacunku i miłości do Papieża, a także uznania jego autorytetu zarówno jako Głowy Kościoła, jak i człowieka (35%). Dla zbliżonego odsetka uczestnictwo wynikało z głębokiej potrzeby serca, ducha, z motywów religijnych - z potrzeby umocnienia i odnowy wiary (34%). Pielgrzymami kierowała też zwykła ciekawość, chęć zobaczenia Papieża, bycia blisko niego, uczestniczenia w doniosłym, historycznym wydarzeniu (24%). Mniej osób traktowało swoje uczestnictwo w kategoriach powinności, jako obowiązek katolika wobec Papieża (15%). Dla stosunkowo nielicznych wiązało się ono również ze służbą w siłach porządkowych pielgrzymki lub przy jej oprawie artystycznej (5%). Niektórzy akcentowali natomiast fakt, że przyjazd Papieża w okolice miejsca ich zamieszkania był po prostu niepowtarzalną okazją do spotkania go, której nie można było nie wykorzystać (7%).

Ranga wydarzenia

Pielgrzymka Jana Pawła II do ojczyzny niemal jednomyślnie uznana została przez ankietowanych za wydarzenie dużej wagi zarówno w życiu ogółu Polaków, jak i młodzieży oraz - co ma szczególne znaczenie - w wymiarze osobistym. Wprawdzie respondenci zapytani w maju, jakie znaczenie będzie miała dla nich osobiście podróż duszpasterska Ojca Świętego do kraju, bardzo wysoko oceniali jej rangę, jednak nie w pełni ją docenili (w maju 82% przewidywało, że będzie ona dla nich ważnym wydarzeniem, obecnie ocenia ją tak 93% badanych).

Ankietowani przypisują ostatniej pielgrzymce tak samo duże znaczenie jak tej sprzed dwóch lat, a zarazem znacznie bardziej ją doceniają niż pielgrzymkę z roku '91.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia, czy pielgrzymka papieża Jana Pawła II do ojczyzny jest dla większości społeczeństwa wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI '91	VIII '91*	VI '97	VI '99
	w procentach			
- bardzo ważnym	47	42	72	74
- raczej ważnym	43	46	24	23
- raczej nieważnym	7	10	1	1
- zupełnie nieważnym	2	1	0	0
Trudno powiedzieć	1	1	3	2

* Sondaż przeprowadzono po drugiej części pielgrzymki Papieża, która miała miejsce z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży.

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia, czy pielgrzymka papieża Jana Pawła II do ojczyzny jest dla młodzieży wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	VIII '91*	VI '97	VI '99
	w procentach		
- bardzo ważnym	55	66	68
- raczej ważnym	35	28	26
- raczej nieważnym	7	2	2
- zupełnie nieważnym	1	0	0
Trudno powiedzieć	2	4	4

* Sondaż przeprowadzono po drugiej części pielgrzymki Papieża, która miała miejsce z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia, czy pielgrzymka papieża Jana Pawła II do ojczyzny jest dla Pana(i) osobiście wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI '91	VIII '91*	VI '97	VI '99
	w procentach			
- bardzo ważnym	44	41	67	68
- raczej ważnym	37	38	24	25
- raczej nieważnym	12	17	4	3
- zupełnie nieważnym	5	4	2	2
Trudno powiedzieć	2	0	3	2

* Sondaż przeprowadzono po drugiej części pielgrzymki Papieża, która miała miejsce z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży.

Mimo wyjątkowo dużej jednomyślności Polaków w ocenie wagi tegorocznej podróży duszpasterskiej Ojca Świętego, stopień przekonania o jej doniosłości wyraźnie zależy od poziomu zaangażowania ankietowanych w praktyki religijne oraz od ich poglądów politycznych. Im częściej badani uczestniczą w praktykach religijnych, tym bardziej doceniają rolę pielgrzymki w życiu ogółu społeczeństwa, młodzieży oraz swoim własnym. Trzeba jednak przyznać, że nawet osoby obojętne religijnie, w ogóle niepraktykujące, stosunkowo często uznają pielgrzymkę za bardzo ważne wydarzenie (dla większości społeczeństwa - 58%, dla młodzieży - 47%, dla siebie osobiście - 40%).

Podobnie, bardzo duże znaczenie wyraźnie częściej przypisują pielgrzymce ankietowani o poglądach prawicowych niż lewicowych, aczkolwiek wśród tych ostatnich również prawie dwie trzecie uznaje ją za wydarzenie bardzo ważne w aspekcie ogólnospołecznym, a ponad połowa tak wysoko ocenia jej znaczenie dla młodzieży oraz - co szczególnie istotne - dla siebie osobiście.

Polacy powszechnie wyrażają uznanie dla pielgrzymki Ojca Świętego do ojczyzny. Dzieje się to niejako ponad podziałami światopoglądowymi i politycznymi, chociaż trzeba przyznać, że podziały te nie pozostają bez wpływu na stopień, w jakim jest ona postrzegana jako wydarzenie szczególnej wagi dla ogółu społeczeństwa, młodzieży oraz w wymiarze osobistym.

Ponad jedna ósma dorosłych Polaków uczestniczyła osobiście w tegorocznym pielgrzymowaniu Ojca Świętego, biorąc udział w odprawianej przez niego mszy św. lub spotkaniu, witała go na trasie przejazdu lub wędrowała za nim po Polsce. Ponadto więcej niż co trzeci rodak na powitanie dostojnego gościa udekorował okna lub balkon swojego mieszkania, a trzy czwarte społeczeństwa systematycznie śledziło przebieg jego wizyty duszpasterskiej za pośrednictwem telewizji, radia lub prasy. Co piąty dorosły Polak nie uczestniczył jednak w pielgrzymce ani osobiście, ani symbolicznie, ani też za pośrednictwem mediów.

Ponad połowa ankietowanych, czyli więcej niż dwa lata temu, przyznaje, że pewne wątki papieskiego nauczania zapadły im w pamięć. Zdecydowanie najbardziej utrwaliło się w pamięci Polaków wezwanie do miłości między ludźmi i wzajemnego poszanowania, wyrażone również w słowach Papieża: „Nie ma solidarności bez miłości”.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy jakieś słowa, myśli Jana Pawła II wygłoszone w czasie pielgrzymki zwróciły Pana(i) uwagę, zapadły Panu(i) w pamięć?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	32	12	1098
Płeć				
Mężczyźni	55	31	14	521
Kobiety	58	33	10	577
Wiek				
18-24 lat	36	51	13	158
25-34	52	37	12	195
35-44	55	33	12	233
45-54	63	29	8	195
55-64	73	18	10	144
65 lat i więcej	60	23	17	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	35	13	406
Miasto do 20 tys.	54	34	12	132
20 - 100 tys.	62	26	12	214
101 - 500 tys.	62	28	10	185
501 tys. i więcej mieszk.	54	35	10	161
Wykształcenie				
Podstawowe	52	31	18	308
Zasadnicze zawodowe	53	38	9	291
Średnie	60	29	11	392
Wyższe	70	24	6	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	27	7	85
Prac. umysł. niż. szczebla	59	33	8	118
Pracownicy fiz.- umysł.	46	42	12	72
Robotnicy wykwalifikowani	62	21	17	121
Robotnicy niewykwalifik.	39	54	7	44
Rolnicy	50	42	7	66
Pracujący na własny rach.	54	40	6	56
Bierni zawodowo				
Renciści	57	26	16	131
Emeryci	68	19	13	201
Uczniowie i studenci	47	42	11	49
Bezrobotni	35	47	18	94
Gospodynie domowe i inni	57	37	6	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	62	32	6	116
sekt. państw., publicznym	68	24	7	125
sp. właśc. pryw. i państwa	56	26	18	92
sekt. pryw. poza rolnict.	48	41	11	194
prywatnym gosp. rolnym	50	43	7	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	47	38	14	190
276 - 399	58	32	10	122
400 - 549	52	34	15	223
550 - 799	72	20	9	175
Powyżej 799 zł	62	33	5	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	56	31	13	345
Średnie	55	33	12	493
Dobre	59	31	10	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	16	15	71
Raz w tygodniu	65	24	11	561
1-2 razy w miesiącu	48	34	18	175
Kilka razy w roku	45	47	8	202
W ogóle nie uczestniczy	34	53	14	90
Poglądy polityczne				
Lewica	54	37	8	280
Centrum	57	34	9	275
Prawica	69	20	10	273
Trudno powiedzieć	44	36	20	270

Tabela 2. Pielgrzymka Jana Pawła II do ojczyzny zmierza ku końcowi/właśnie się zakończyła. Czy:
 1 - systematycznie śledził(a) Pan(i) przebieg wizyty Papieża za pośrednictwem telewizji, radia, prasy;
 2 - udekorował(a) Pan(i) okna lub balkon w mieszkaniu; 3 - wziął(ęła) Pan(i) udział w powitaniu Papieża na trasie przejazdu; 4 - wziął(ęła) Pan(i) udział w spotkaniu z Ojcem Świętym; 5 - uczestniczył(a) Pan(i) w mszy św. odprawianej przez Papieża; 6 - wędrował(a) Pan(i) w ślad za Papieżem; 7 - W żaden sposób nie uczestniczył(a)

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	Liczba osób
Ogółem	75	36	9	8	9	2	20	1099
Płeć								
Mężczyźni	72	34	10	9	10	2	21	521
Kobiety	78	38	8	7	8	1	19	578
Wiek								
18-24 lat	61	38	13	14	11	2	27	158
25-34	69	27	9	9	8	3	28	195
35-44	75	34	11	9	10	1	20	234
45-54	76	32	10	8	11	2	21	195
55-64	83	41	5	5	9	2	14	144
65 lat i więcej	88	47	6	3	4	1	10	173
Miejsce zamieszkania								
Wieś	76	46	6	5	6	1	18	406
Miasto do 20 tys.	72	34	5	8	9	1	20	132
20 - 100 tys.	77	37	13	10	11	4	20	214
101 - 500 tys.	78	25	13	12	10	2	21	186
501 tys.i więcej mieszk.	72	22	11	9	13	2	25	161
Wykształcenie								
Podstawowe	79	44	4	2	2	0	16	308
Zasadnicze zawodowe	74	40	8	6	10	2	20	291
Średnie	73	30	13	12	12	3	23	393
Wyższe	77	27	15	14	15	2	18	101
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	81	19	21	15	17	2	18	86
Prac. umysł. niż. szczebla	75	22	8	8	9	0	24	118
Pracownicy fiz.- umysł.	69	36	13	8	13	8	27	72
Robotnicy wykwalifikowani	72	38	10	12	11	2	20	121
Robotnicy niewykwalifik.	67	30	2	2	4	0	28	44
Rolnicy	73	55	6	6	7	0	18	66
Pracujący na własny rach.	63	30	9	6	6	2	31	56
Bierni zawodowo								
Renciści	79	46	8	5	7	3	15	131
Emeryci	88	41	5	4	6	1	10	201
Uczniowie i studenci	63	28	16	16	11	0	28	49
Bezrobotni	65	33	9	10	12	1	29	95
Gospodynie domowe i inni	76	39	4	11	7	3	16	57
Pracuje w:								
sferze budżetowej	76	23	9	7	8	2	24	116
sekt. państw., publicznym	75	35	14	11	13	3	22	125
sp. własc. pryw. i państwa	66	18	12	6	9	4	31	93
sekt. pryw. poza rolnict.	70	36	11	13	12	1	22	194
prywatnym gosp. rolnym	72	53	4	4	7	0	19	64
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	72	47	6	5	5	1	20	191
276 - 399	74	42	8	9	12	2	21	122
400 - 549	74	31	6	7	8	3	22	223
550 - 799	82	35	11	7	10	2	15	175
Powyżej 799 zł	74	23	12	12	11	1	23	164
Ocena własnych war. mater.								
Złe	74	42	6	5	6	1	20	346
Średnie	76	36	10	10	11	2	19	493
Dobre	76	28	10	9	10	2	21	260
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	85	70	18	18	23	8	8	71
Raz w tygodniu	83	44	11	10	11	1	12	562
1-2 razy w miesiącu	72	27	7	7	9	4	25	175
Kilka razy w roku	65	17	5	4	3	1	28	202
W ogóle nie uczestniczy	45	16	4	0	0	0	52	90
Poglądy polityczne								
Lewica	72	29	9	6	8	2	23	280
Centrum	67	32	4	6	5	1	27	275
Prawica	83	47	16	15	18	3	12	273
Trudno powiedzieć	79	37	7	5	5	1	17	270

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia, czy pielgrzymka papieża Jana Pawła II do ojczyzny jest dla **większości społeczeństwa** wydarzeniem:

(%)

	bardzo ważnym	raczej ważnym	raczej nieważnym	zupełnie nieważnym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	23	1	0	2	1098
Płeć						
Mężczyźni	71	26	1	0	2	521
Kobiety	76	21	0	0	2	577
Wiek						
18-24 lat	84	15	0	0	1	158
25-34	80	19	1	0	1	195
35-44	73	24	0	0	3	233
45-54	69	30	1	0	0	195
55-64	64	30	2	1	2	144
65 lat i więcej	72	21	0	0	6	173
Miejsce zamieszkania						
Wieś	72	24	1	0	2	406
Miasto do 20 tys.	73	25	0	0	2	132
20 - 100 tys.	80	19	0	0	1	214
101 - 500 tys.	72	24	0	1	3	185
501 tys.i więcej mieszk.	72	24	1	0	2	161
Wykształcenie						
Podstawowe	71	24	1	0	5	308
Zasadnicze zawodowe	76	22	0	0	1	291
Średnie	75	22	1	0	1	392
Wyższe	72	28	0	0	0	100
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	74	26	0	0	0	85
Prac. umysł.niż.szczebla	66	31	2	0	1	118
Pracownicy fiz.- umysł.	89	11	0	0	0	72
Robotnicy wykwalifikowani	78	21	0	0	1	121
Robotnicy niewykwalifik.	77	23	0	0	0	44
Rolnicy	71	24	2	0	2	66
Pracujący na własny rach.	74	19	3	0	4	56
Bierni zawodowo						
Renciści	65	31	0	0	4	131
Emeryci	68	25	0	1	5	201
Uczniowie i studenci	87	13	0	0	0	49
Bezrobotni	74	24	0	0	2	94
Gospodynie domowe i inni	87	12	0	1	0	57
Pracuje w:						
sferze budżetowej	72	26	0	1	1	116
sekt. państw., publicznym	78	19	2	0	0	125
sp. właśc. pryw. i państwa	64	34	0	0	3	92
sekt. pryw. poza rolnictw.	80	18	1	0	1	194
prywatnym gosp. rolnym	71	26	3	0	0	64
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	76	19	2	0	3	190
276 - 399	75	23	0	0	2	122
400 - 549	71	28	0	0	2	223
550 - 799	81	17	0	1	0	175
Powyżej 799 zł	64	33	1	0	1	164
Ocena własnych war. mater.						
Złe	71	24	1	0	3	345
Średnie	75	22	1	0	2	493
Dobre	75	24	0	0	1	260
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	88	11	0	1	0	71
Raz w tygodniu	81	18	0	0	1	561
1-2 razy w miesiącu	63	33	0	0	4	175
Kilka razy w roku	66	29	2	1	2	202
W ogóle nie uczestniczy	58	32	0	1	9	90
Poglądy polityczne						
Lewica	64	31	2	1	2	280
Centrum	77	22	1	0	0	275
Prawica	83	16	0	0	1	273
Trudno powiedzieć	71	23	0	0	5	270

Tabela 4. Jak Pan(i) ocenia, czy pielgrzymka papieża Jana Pawła II do ojczyzny jest dla młodzieży wydarzeniem:

(%)

	bardzo ważnym	raczej ważnym	raczej nieważnym	zupełnie nieważnym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	68	26	2	0	4	1098
Płeć						
Mężczyźni	66	27	3	1	3	521
Kobiety	69	25	2	0	4	577
Wiek						
18-24 lat	75	20	2	0	3	158
25-34	75	20	1	1	3	195
35-44	67	27	2	0	3	233
45-54	63	31	3	0	3	195
55-64	58	33	4	1	4	144
65 lat i więcej	67	24	2	0	8	173
Miejsce zamieszkania						
Wieś	69	26	2	0	3	406
Miasto do 20 tys.	65	30	1	0	4	132
20 - 100 tys.	76	21	1	0	2	214
101 - 500 tys.	61	30	2	1	6	185
501 tys. i więcej mieszk.	63	25	7	1	4	161
Wykształcenie						
Podstawowe	68	24	2	0	6	308
Zasadnicze zawodowe	71	24	2	0	3	291
Średnie	68	26	3	1	3	392
Wyższe	61	36	3	0	0	100
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	66	34	0	0	0	85
Prac. umysł. niż. szczebla	60	33	5	0	2	118
Pracownicy fiz.- umysł.	83	17	0	0	0	72
Robotnicy wykwalifikowani	70	22	3	0	4	121
Robotnicy niewykwalifik.	77	20	0	0	4	44
Rolnicy	72	23	2	0	2	66
Pracujący na własny rach.	65	28	0	5	3	56
Bierni zawodowo						
Renciści	62	30	2	0	5	131
Emeryci	63	27	2	1	7	201
Uczniowie i studenci	72	21	4	0	3	49
Bezrobotni	65	26	1	0	7	94
Gospodynie domowe i inni	79	16	4	0	1	57
Pracuje w:						
sferze budżetowej	64	32	1	1	3	116
sekt. państw., publicznym	70	25	3	0	3	125
sp. właśc. pryw. i państwa	62	31	3	0	4	92
sekt. pryw. poza rolnict.	74	22	1	1	1	194
prywatnym gosp. rolnym	73	25	3	0	0	64
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	70	23	3	1	3	190
276 - 399	69	24	3	0	4	122
400 - 549	68	26	1	0	5	223
550 - 799	71	24	2	1	2	175
Powyżej 799 zł	59	34	6	1	1	164
Ocena własnych war. mater.						
Złe	66	27	2	0	5	345
Średnie	68	25	3	1	4	493
Dobre	70	27	2	0	1	260
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	82	15	0	0	3	71
Raz w tygodniu	76	20	2	0	2	561
1-2 razy w miesiącu	58	32	3	0	7	175
Kilka razy w roku	56	35	4	1	4	202
W ogóle nie uczestniczy	47	38	3	2	10	90
Poglądy polityczne						
Lewica	55	35	3	1	5	280
Centrum	68	27	4	0	1	275
Prawica	80	18	0	0	2	273
Trudno powiedzieć	67	24	2	0	7	270

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia, czy pielgrzymka papieża Jana Pawła II do ojczyzny jest dla Pana(i) **osobiście** wydarzeniem:

	(%)					Liczba osób
	bardzo ważnym	raczej ważnym	raczej nieważnym	zupełnie nieważnym	Trudno powiedzieć	
Ogółem	68	25	3	2	2	1098
Płeć						
Mężczyźni	62	29	4	2	3	521
Kobiety	73	21	2	3	2	577
Wiek						
18-24 lat	71	24	2	1	2	158
25-34	68	24	4	2	2	195
35-44	68	25	3	3	2	233
45-54	62	29	6	3	0	195
55-64	66	24	4	2	5	144
65 lat i więcej	73	21	0	3	3	173
Miejsce zamieszkania						
Wieś	72	24	2	1	2	406
Miasto do 20 tys.	67	25	4	1	3	132
20 - 100 tys.	72	20	4	3	1	214
101 - 500 tys.	59	31	3	3	4	185
501 tys. i więcej mieszk.	62	26	5	6	2	161
Wykształcenie						
Podstawowe	68	25	1	3	3	308
Zasadnicze zawodowe	72	22	3	1	2	291
Średnie	68	23	5	2	2	392
Wyższe	57	34	3	3	2	100
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	66	25	2	4	4	85
Prac. umysł. niż. szczebla	59	26	10	3	1	118
Pracownicy fiz.- umysł.	81	19	0	0	0	72
Robotnicy wykwalifikowani	69	24	4	3	1	121
Robotnicy niewykwalifik.	71	22	3	2	2	44
Rolnicy	71	24	2	0	2	66
Pracujący na własny rach.	63	31	3	2	2	56
Bierni zawodowo						
Renciści	65	28	3	2	3	131
Emeryci	68	23	1	4	3	201
Uczniowie i studenci	58	40	3	0	0	49
Bezrobotni	70	20	4	2	4	94
Gospodynie domowe i inni	75	21	0	4	0	57
Pracuje w:						
sferze budżetowej	64	25	4	4	3	116
sekt. państw., publicznym	69	23	6	1	0	125
sp. właśc. pryw. i państwa	60	27	6	3	4	92
sekt. pryw. poza rolnict.	69	25	3	2	1	194
prywatnym gosp. rolnym	71	26	3	0	0	64
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	71	24	2	2	2	190
276 - 399	73	18	6	2	2	122
400 - 549	64	28	3	4	1	223
550 - 799	76	18	3	3	1	175
Powyżej 799 zł	57	29	6	4	4	164
Ocena własnych war. mater.						
Złe	67	25	3	4	2	345
Średnie	68	24	4	1	3	493
Dobre	68	26	2	2	2	260
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	84	10	2	5	0	71
Raz w tygodniu	79	20	1	1	0	561
1-2 razy w miesiącu	61	30	4	1	4	175
Kilka razy w roku	49	38	7	2	4	202
W ogóle nie uczestniczy	40	28	10	14	9	90
Poglądy polityczne						
Lewica	52	34	6	6	3	280
Centrum	67	27	4	1	1	275
Prawica	80	17	1	0	1	273
Trudno powiedzieć	73	19	2	3	4	270